



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**Litterae Societatis Iesv E Regno Sinarvm Annorum MDCX.  
& XI. Ad R. P. Clavdivm Aquaiuam eiusd. Societatis  
Præpositum Generalem**

**Trigault, Nicolas**

**Avgvstae Vindelicorvm, 1615**

De socijs in hac expeditione Christiana vniuersim.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68733)

le carnis frustulis, laceraretur, qua in carnificina quoad fieri posset parceretur vitæ. Hæc sententia ad Regem refertur, vt eam ex more in re tam insolenti comprobaret. Is rescripsit eam pænam sibi etiam imparem tanto crimini videri; sed quia maiorem nullam inueniret, sibi arripere. Itaque nocens innocentium sanguinem suo tamdiu luit, quamdiu toto in corpore locus aliquis vulneri patuit, in ter mille frustra discerptus. Hæc breuiter præfari visum est, ne nesciretur quo in statu res huius regni publica verifaretur. Sed nunc ad ea quæ sunt instituti nostri propria, sermonem conuertamus.

## De focijs in hac expeditione Christiana vniuersim.

Hoc de quo agimus, biennio numerauit societas nostra in hac expeditione Christiana viginti, accersitis in numerum duobus, qui hoc ipso temporis cursu ad suorum laborum præmia euolarunt, de quibus suis locis. Reliqui duo deviginti constant è sacerdotibus Europæis vndecim, & septem fratribus Patrum adiutoribus; hi sunt eorum Sinarum filij qui iamdudum Christianis sacris imbuti, in Macaënsi, Portu Lusitanorum oppido degunt, iam nõ religione solum, sed etiam cultu ac educatione magis Europæi prope, quam Sinæ. Hi omnes in quinque,  
domici-

domicilia distributi (quanquam priore huius biennij anno erant quatuor dumtaxat) modicum fermentum, ingentem massam condire pergunt, & vt laboribus sufficerent, valetudine ferè vsi sunt prosperâ. Verum animi vires non parum promouit Iubileum S. D. N. Papæ Pauli v. quod licet serò, tandem tamen ad nos aliquando peruenit, speratosque, vt speramus, fecit fructus; maximè cum in Superioris visitatione incidit, qui sedes nostrorū omnes ( quoniam è Xauceana sede, quæ prima nostros ingredienti excipit, in aulam Pequinensem, sedium nostrarum remotissimam, sese conferebat) ex itinere visitauit. Id vt fuit nouum, ita gratum atque fructuosum. Cum enim bonæ memoriæ P. Mattheus Ricius ( de cuius fælici transitu mox dicemus) necessariò in aula resideret, omnibusque idem præesset, mutuo ferè litterarum commercio omnia gerebantur; nisi si quando extraordinem visitatio institueretur. Cum itaque P. Nicolaus Longobardus, qui Xauceana sedi iam multos annos in magna temporum varietate præfuerat, in demortui locum successus esset, auditâ Patris morte substitit, dum speratum ab socijs Macaënsibus de more subsidium exciperet, quod etsi fuit spe minus, & nostrorum paucitati rei que familiaris inopiæ tam impar, vt sustentari omnino hæc expeditio non posse videretur; tamen vt discamus è diuina manu pen-

dere, non solum viximus, & antiquum tenuimus, verum etiam animus fuit, ad templum perelegans in Nanquinenſi Regia meditandum, & intra eundem annum perficiendum. Aucti etiam ſumus ſede noua in habitatiſſimo vt fertur totius Imperij Sinenſis emporio: nihil enim difficile eſt Domino mira facere, vt cum ſacris litteris loquar, in multis vel in paucis. Sed hæc ſigillatim infra ſuis locis.

Dominus itaque meſſis in hunc agrum ſuum tres hoc tempore nouos operarios euocauit. Hi fuere, P. Felicianus à Silua Luſitanus, qui biennio ferè ante deſperatam valetudinem ad ſpem reducturus, in Macaënſe Collegium ſuperiorum authoritate conceſſerat, eaque confirmata (licet non inutilem ibi indigenis, qui è Luſitanorum conſuetudine & commercio in noſtra ſacra tranſeunt, operam daret) ad intermiſſam tamen ſtationem veteranus iam tyronum ductor redibat. Tirones verò duo fuere, P. Emanuel Dias, etiam Luſitanus, qui totos ſeptem annos in eodem Collegio Theologiam profeſſus, ita neceſſarius ibi iudicabatur, vt non niſi ad motis machinis, hanc arcem expugnari. Alter fuit P. Nicolaus Trigautius Belga qui hoc eodem anno ex India aduenerat. Hi tres cum in Xauceanam ſedem ipſo D. Thomæ totius Orientis Apoſtoli die feſto perueniſſent, excepti ſunt ſolitis ac inſolitis Patrum, qui ibi reſidebant,

bant, officijs, P. Nicolaus Longobardus domo breui compositâ & P. Gaspari Ferreiræ commendatâ, relictoque illi socio Patre Emanuele Dias cum reliquis duobus in interiora regni iter arripuit. Hoc iter paucis persequi hoc loco visum, quoniam nullius est priuati domicilij, & habet nonnulla scitu vel necessaria, vel non iniucunda.

Bene auspicato die, quo Magi stella duce solem inuenerunt, iter aggressi paucis post diebus extremam Prouinciæ Cantonienfis urbem Nan-hium nomine tenuerunt. Ibi magna facilitate transmissio ponte, non sine numine, magistratum qui viatores eo in telonio explorant, diligentiam euaserunt. Hinc iter est terestri diei vnus, medius enim est mons præruptus inter duo flumina, quæ ex eo nascuntur qui olim natura inuius, factus est arte peruius; diffissis, ut olim Alpibus ab Annibale, ita hinc rupibus, inter quas ea apparent præcipitia, quæ, licet tutis, viatoribus horrorem incutiant: Et tamen ita facile redditum est hoc iter, ut è sella gestatoria baiulorumque humeris nihil opus sit toto itinere descendere. In montis apice fanum est perelegans illi extructum qui hoc iter aperuit. Is fuit è Cantonienfi Prouincia oriundus quidam, cum summum totius regni gereret magistratum, Colaum vocant, quod nomen antiquum regni propugnaculum sonat. In eo templo sta-

A s tua

tua illi erecta, ad eamque suffitus perpetuus non cultu Numinis, sed beneficij memoria, constitutus est: Templi parietes & area varijs in beneficij laudem poëmaticis marmoris insculptis exornatur.

Hunc morem Sinæ erga publicè bene meritos obseruant. Inde mox in eo ipso vertice porta est ingens Cantonienſis & Chiamſinenſis Prouinciarum limes.

De hoc monte, qui diei vnus iter habet, omitti non poteſt res memorabilis. Ex hac prouincia in reliquum orbem Sinicum, & viciffim, frequens eſt commercium. Itaque merces, quas duorum nobiliſſimorum fluminum ora continuo euomunt, baiulorum humeris hinc inde tranſmittuntur, quorum numerus ſupra tria millia eſſe perhibetur; præter iumenta, quibus etiam onera conuehuntur, hæ merces hoſpiti-  
orum dominis commendatæ, tanta fide tranſmittuntur, vt eò tota fides Sinica, quæ reliquo regno rara eſt, conuolaſſe videatur. Tranſmiſſo monte denuò nauigare aggreſſi, flumen ingrediuntur, quod initio anguſtum ac vadofum, in eam deinde magnitudinem excreſcit vt Filij maris meritò nomen inuenerit. Initio dixi vadofum, hyeme potiſſimum, quo tempore contra quam in Europa, maxima eſt ficcitas. Itaque eo tempore multa nauigia ſcopulo & vadis illiſa diſſiliunt, nec vnquam ferè nauigatur ſine  
obuijs

obuijs naufragiorum tabulis. Socios diuina bonitas non leui periculo, cum ad scopulum allisissent, liberauit, & Nan-cham, alteram nostrorum sedem, indeque Nanquinum secundo flumine cursuque deportauit. Vnde superior Pequinum cū vno socio incolumes peruenere.

Haecenus in hac nouella Ecclesia baptismi forma ijs in casibus, quibus necessitas Ecclesiae ritus, sacerdotalesq; manus non admittit, vulgò vtebantur Neophyti latina, Sinicis Characteribus expressa. Id habebat periculi non parum, nam Sinarum Characteres longè ab Europæis distant, neque enim vlla habent elementa, vti nos, quibus aliarum linguarum sonos scribendo effingant. Immo sunt apud nos tres omnino consonantes. B. D. R. quæ apud Sinas nullum omnino habent vsum, nec vllò è suis Characteribus effingi possunt. Itaque pro his sonus aliquis quam minimè remotus est reponendus. Sonum dixi nam consonantes ipsi vocalesque nostras omnino non norunt (tot enim sunt apud eos hieroglyphici characteres, quot sunt res rerumque dictiones) habent tamen sonos nostris vocalibus aut consonantibus, licet non omnibus, respondentes. Præterea nusquam duas consonantes, nulla vocali media, norunt. Immo exceptis M. & N. nulla alia consonante terminant dictionem, sed omnes in vocalem definunt. Ex his facile videre licet non paucos, ad  

paucas

paucas illas Baptismi formæ dictiones scribendas, characteres tota lingua Sinica deesse, ac necessario maximè vicinos alios fonos assumi: quod etsi non eam videbatur adferre varietatem, quæ formam irritam redderet; tamen in re tanti momenti securissimum est omnino securius. Potissimum cum longe grauius ad hæc accederet, quod illi ipsi Sinici Characteres variè varijs in locis efferuntur, & in quibusdam ita diuersi sunt soni, vt nihil commune habeant. Itaque periculum erat, ne alicubi latinam formam Sinice scriptam ipsa vix latinitas agnosceret, tanto animarum periculo. Denique vt hæc omnia nihil obstarent, peregrinos, & quos non intelligebant, fonos prope nulli fideliter memoriæ poterant commendare. Itaque in Neophytorum sæpe oculis, qui tamen rei Christianæ bene periti erant, Catechumeni formæ ignoratione, sine baptismo decedebant, magno vtriusque iusti doloris sensu. Huic malo itum obuiam sublatis quibusdam quæ obstare videbantur, factumque vt quam vnaquæque gens suo idiomate baptismi formam habet, ea quoque Sinensis Ecclesia non careret; qua nunc vel pueri possunt salutaribus aquis eluere morientes: quod salutare institutum annalibus dignum mihi visum est, ne nesciretur à posteris, quo potissimum tempore fuerit hoc in morem inductum.

Affero denique hic vnum, quod vt scio latinissimum



tiffimum fore, ita in huius capituli finem consultò referuavi. scilicet videri nunc nobis omnibus, nostrorum in hoc regno perpetuam stationem extra periculum esse; quam, vt speramus, nulla quantumuis aspera persecutio excutiet: nam faciliùs Sinæ nos in perpetuum conijcient carcerem, aut extremo supplicio afficient; quam adduci se sinant, vt nostros, iam intimè rerum suarum conscios, è regno eijciant: qua enim ex causa illi aduenas intra fines suos non admittunt; eadem semel ingressos retinent. Id maxime patet è multis Mahomeranorum millibus, qui in celeberrimis emporijs non impunè solum degunt, sed neque à litterarijs honorum gradibus, neque à Reipublicæ muneribus excluduntur; tamen si sint aduenæ, eorumque posterij, qui ab occidente in hoc Regnum irruentes, illud sibi quondam subiecere. Lex quoque est ab Sinis lata, quæ hodieque obseruatur ea in vrbe, quæ Mahometanos ab occasu negotiatores excipit, in Xensi prouinciæ finibus (qua in vrbe Fr. noster Benedictus de Goës Lusitanus, qui ex India Cataium lustraturus venerat annis superioribus diem suum obiit) ea inquam in vrbe lex est, vt si quis aduena nouem annorum spatio illius vrbis incola fuerit, ad suos redire ne permittatur. In causa verò nostra sæpe hoc patuit, sed anno potissimum 1612. quo contigit nostros Nauceana sede pelli, non tamen ad suos, sed ad re-

ad regni interiora liberos dimitti, vt illius anni annales referent.

## De rei Christianæ statu in vniuersum.

Sapientissimus naturæ auctor vt tenuibus sensim incrementis rerum omnium erexit ætates, ita in ijs quoque, quæ supra naturam Diuinus fauor euehit, facere videtur. Itaque dum huius expeditionis Christianæ initia lego, & intueor præsentia, videtur mihi non immeritò huius Ecclesiæ status ad obitum vsque P. Matthæi Ricij, qui hunc fætum obstetricatus est, & tenerrimè educavit, infantia posse appellari. Ex eo iam tempore pueritiam ingredi, & sensim adollescere dici potest; vnde non abs re erit, paulisper in hoc velut duarum ætatum discrimine, nonnihil cum præteritis præsentia conferendo, breuiter ostendere, quid hæctenus perfectum sit, in eorum maximè gratiam, ad quos superiorum annorum litteræ, quas audio non semel defuisse, minimè peruenerunt. Id breuissimè faciam, nam hoc ipso quoque anno nauigat P. Matthæi Ricij historia, quam ille italico sermone paucis ante obitum mensibus, velut futurorum præfagus, ad hæc vsque tempora iam inde à suis initijs concinnauit. In hunc etiam locum congeram ea, quæ non sine nota omitti, nec sine fastidio possunt in singulis sedibus legi: ea solùm singulis